

2. Ünite: Tarihe Yolculuk

1. Orta Asya'da karasal iklim hâkim olduğundan yaz ayları oldukça sıcak geçerken kışları oldukça soğuktur. Bölgede yaşayan Türkler, iklimin etkisiyle diğer milletler gibi hayvancılık ve ticaretle uğraşmışlardır. Türkler, büyük hayvan sürülerine otlak ve su bulmak için bu coğrafyada sürekli hareket hâlinde olmuşlardır. Kurdukları devletin sınırları içerisinde "yaylak" ve "kışlak" alanlar arasında göçebe bir yaşam sürmüşlerdir. Doğaya karşı verilen mücadele Türklerle sosyal, siyasi, askerî yetenekler kazandırmıştır. Orta Asya'nın ağır iklim şartları burada yaşayan Türklerin her an tedbirli ve hazır olmasını sağlamıştır.

Buna göre Orta Asya Türk toplumu ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Konargöçer yaşam tarzını benimsemişlerdir.
B) Zorlu coğrafi koşullar askerlik becerilerini geliştirmiştir.
C) Yaşadıkları coğrafya, toplumsal kimlikleri üzerinde etkili olmuştur.
D) Ticaret yollarını denetim altına almak için Çin Seddi'ni inşa etmişlerdir.

2. "... Kapgan Kağan oturdu. Gece uyumadı, gündüz oturmadı. Kızıl kanımı döktürerek, kara terimi koşturarak işi, gücü verdim hep. Uzun keşif kolunu yine gönderdim hep. Siperi, nöbet yerini büyüttüm hep. Geri dönen düşmanı getirirdim. Kağanımla ordu gönderdim tanrı korusun, bu Türk milleti arasında silahlı düşmanı koşturmadım. Damgalı atı koşturdum..."

Orhun Yazıtları

Verilen yazıtlarda Kök Türkler ile ilgili;

- I. Askerî
II. Siyasi
III. Ekonomik

alanlarından hangilerine değinilmiştir?

- A) Yalnız II. B) I ve II. C) I ve III. D) I, II ve III.

3. Orta Asya'da Hunlara ait olduğu kabul edilen bir kurganda yapılan kazılar sonucu altın ve gümüş eşyalar, halı ve kilimler, demir, kılıç ve at koşum takımlarına rastlanmıştır.

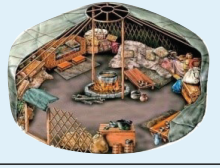
Verilen bilgilere göre Orta Asya Türk Devletleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Atı evcilleştirdikleri
B) Madencilikle uğraştıkları
C) Yerleşik hayata geçtikleri
D) Dokumacılıkla ilgilendikleri

4.

ASYA (BÜYÜK) HUN DEVLETİ

- Tarihte Türklerin kurduğu ilk devlettir.
- Yaylak ve kışlaklar arasında göçebe hayat sürdürdükleri için en önemli barınma yerleri çadırlar olmuştur.

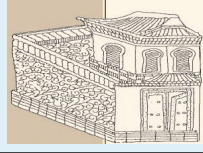
GÖKTÜRK DEVLETİ

- Tarihte "Türk" adıyla kurulmuş ilk devlettir.
- Kendilerine özgü alfabe oluşturmuşlardır.
- Türk adının geçtiği ilk Türkçe yazıtlar bu devlet zamanında oluşturulmuştur.

UYGURLAR

- Yerleşik hayata geçen ilk Türk devletidir.
- Şehirleşme başlamış ve mimari gelişmiştir.
- Yazıyı kağıda geçirmişlerdir.

Verilenlere göre İslamiyet Öncesi Türk Devletleri ile ilgili,

- Yaşam tarzı yerleşme biçimini etkilemiştir.
- Uygur Devletinde kültürel gelişmeler yaşanmıştır.
- Göktürk Devletinde milliyetçiliğe ait unsurlar görülmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

5.

İSLAMİYET'TEN ÖNCE	İSLAMİYET'İN KABULÜNDEN SONRA
<ul style="list-style-type: none"> • Her türlü kötü davranış yaygındı, can ve mal güvenliği yoktu. • Kadınlara değer verilmiyor, kız çocukları diri diri gömülüyordu. • Kabileler arası kan davaları çok yaygındı. • Okuma yazma oranı düşüktü. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kötü davranışlar yasaklandı, can ve mal güvenliği emniyet altına alındı. • Toplumda kadınlara uygulanan baskı ve şiddet ortadan kalktı. • Toplumsal huzur, barış ve adalet sağlandı. • Mescid-i Nebevi'nin yanına öğrencilerin eğitimi ve barınması için eğitim odaları (suffe) yapıldı.

Tabloya göre İslamiyet'in kabulünden sonraki durum için aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- Sosyal çatışmalar önlenmeye çalışılmıştır.
- Kişi hak ve özgürlükleri güvence altına alınmıştır.
- Eğitime önem verilmiş ve öğrenciler için imkân oluşturulmuştur.
- Zengin ve soylu insanların çıkarları gözetilmeye devam etmiştir.

6. Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra;

- Karahanlı hükümdarı Satuk Buğra Han Müslüman olmuş ve Abdulkerim adını almıştır.
- Gazneli Mahmud, Abbasi Halifesi adına hutbe okutmuş ve Türk hükümdarları arasında "Sultan" unvanını kullanan ilk hükümdar olmuştur.
- Selçuklu Sultanı Alparslan ve Melikşah Dönemi'nde vezirlik yapan Nizamülmülk'ün çalışmalarıyla Nizamiye Medreseleri kurulmuştur.

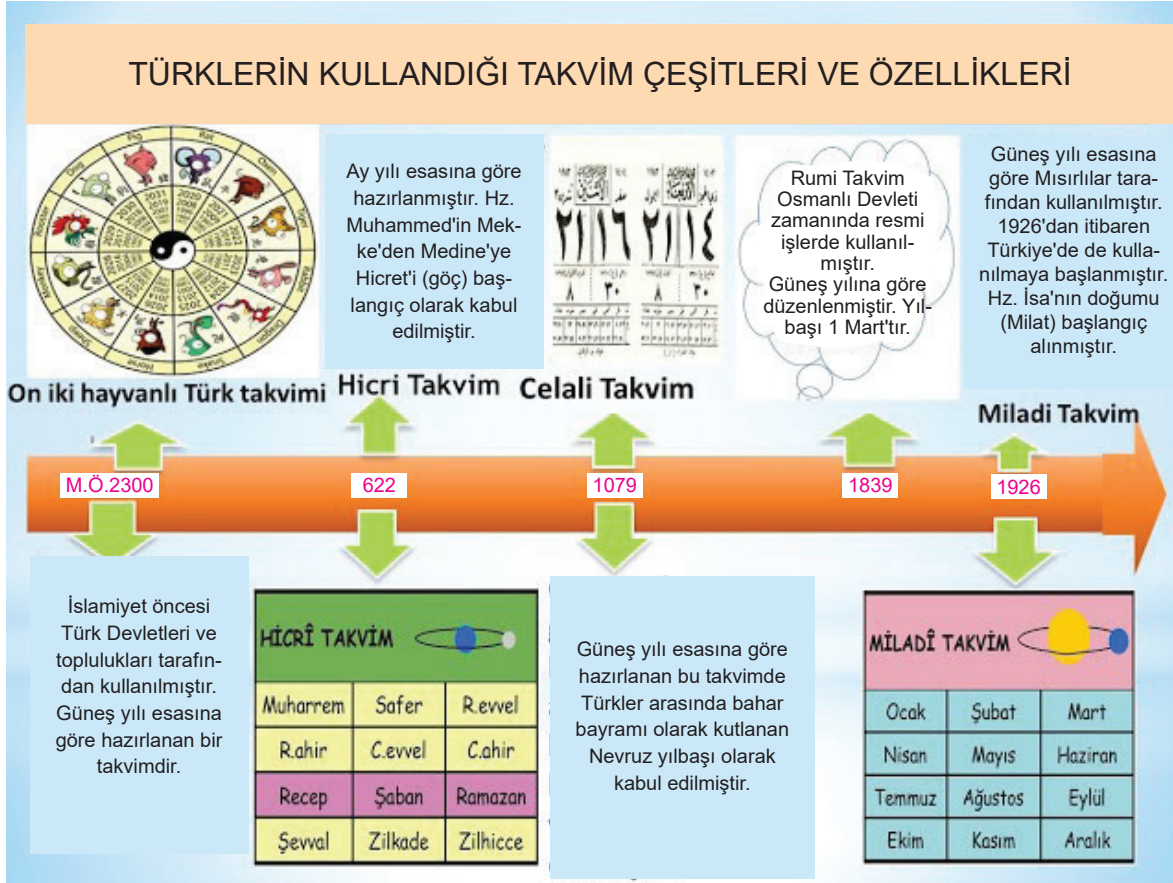
Buna göre,

- Yeni eğitim kurumları açılmıştır.
- Türkler İslam dünyasının dini lideri olmuştur.
- Hükümdarlar İslami isim ve unvanlar almıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve III. C) II ve III. D) I, II ve III.

7.

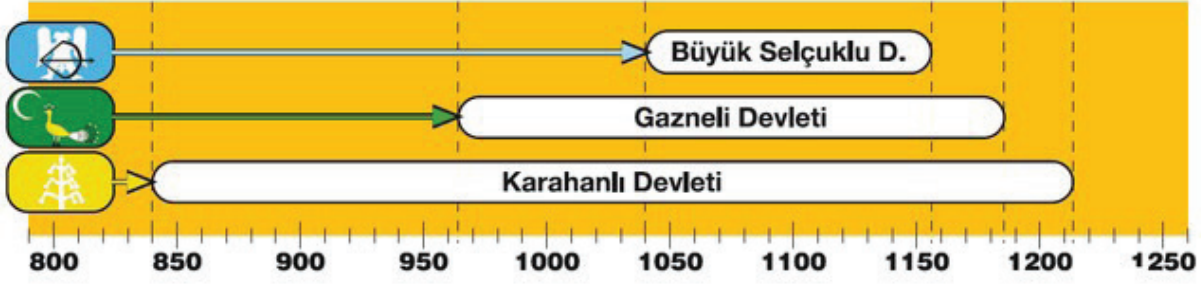
Yukarıdaki görsel incelendiğinde,

- Türkler Astronomi ile uğraşmışlardır.
- İslamiyet'in kabulünden sonra On İki Hayvanlı Türk Takvimi'ni kullanmışlardır.
- Toplumlar kendilerine ait önemli olayları başlangıç yılı olarak kabul etmişlerdir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III. B) I ve II. C) I ve III. D) I, II ve III.

8.

Türk-İslam devletleri ile ilgili verilen tarih şeridi incelendiğinde aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Devletler ortak zaman diliminde yaşamıştır.
- B) Karahanlı Devleti tarihte kurulan ilk Türk devletidir.
- C) Türkler Anadolu'ya Büyük Selçuklu Devleti Dönemi'nde gelmişlerdir.
- D) Büyük Selçuklu Devleti'nin kısa sürede yıkılmasında iç karışıklıklar etkili olmuştur.

9. Aşağıda Gazneli Mahmut dönemi ile ilgili bazı bilgiler verilmiştir;

- "Sultan" unvanını kullanan ilk Türk hükümdarı olmuştur.
- İslamiyet'i Hindistan'da yaymak için bölgeye 17 sefer düzenlemiştir.
- Firdevsi'nin dünyaca ünlü eseri Şehnâme, Gazneli Mahmut'a yazılmıştır.

Bu bilgilere göre Gazneli Mahmut Dönemi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İslam kültüründen etkilenilmiştir.
- B) Edebiyatla ilgili gelişmeler yaşanmıştır.
- C) İslamiyet'in gelişmesi için çaba harcanmıştır.
- D) Türkler İslamiyet'i bu dönemde kabul etmiştir.

10. Malazgirt Zaferi'nden sonra Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerine ait;

- Tokat Niksar'da Anadolu'daki ilk medreselerden biri olan Yağlıbasan Medresesi
- Erzincan Tercan'da içerisinde kervansaray, hamam, mescit ve türbe olan Mama Hatun Külliyesi
- Sivas'ta taş işlemleri ile ünlü Divriği Ulu Camii
- Diyarbakır'da dünyanın en büyük taş kemerine sahip olan Malabadi Köprüsü

yapılmıştır.

Buna göre Anadolu'da kurulan İlk Türk beylikleri ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Askerî yapıların inşa edilmesine önem vermişlerdir.
- B) Ticaretin gelişmesine yönelik yapılar inşa etmişlerdir.
- C) Mimari alandaki çalışmalarla Anadolu'yu bayındır hâle getirmişlerdir.
- D) Anadolu'da bilim ve eğitim hayatının gelişmesine yönelik faaliyetlerde bulunmuşlardır.

2. Ünite: Tarihe Yolculuk

11. İpek Yolu, Çin'in Şian kentinden başlayarak Avrupa'ya kadar uzanan önemli ticaret yollarından biridir. Bu yolda ipek ticaretinin yanı sıra değerli taşlar, porselen, yağ, tahıl gibi değişik ürünler de taşınmış; bu yol üzerindeki şehirler, ülkeler zenginleşmiştir. Bu yola egemen olabilmek için devletler birbirleri ile sürekli mücadele etmişlerdir. İpek Yolu, ayrıca Doğu ve Batı kültürü arasında köprü görevi de görmüştür.

Verilen bilgilere göre, İpek Yolu ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kültürler arası etkileşimi sağlamıştır.
B) Tarih boyunca Çin hâkimiyetinde kalmıştır.
C) Egemen olan devletleri ekonomik olarak güçlü kılmıştır.
D) Devletler arasında hâkimiyet mücadelesine neden olmuştur.

12. Tarihî İpek Yolu'ndan yalnızca tüccarlar değil; yol üzerindeki ülkeler, şehirler hatta köyler büyük kazançlar elde ettiler. Tüccarlar yolculukları sırasında uğradıkları ülkelerin, şehirlerin ve köylerin dillerini, sanatlarını, yemeklerini, kıyafetlerini öğrenmiş ve başka ülkelere tanıtmışlardır.

Bu parçada İpek Yolu'nun;

- I. Kültür
II. Ekonomi
III. Savunma

alanlarından hangilerine etkisinden söz edilmiştir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

13. Aşağıdaki tabloda Selçuklular ile Bizans Devleti arasında yapılan savaşlar verilmiştir.

Savaşın Adı	Tarih	Savaşın Sonuçları
Pasinler Savaşı	1048	*Bizans'a karşı kazanılan ilk büyük zaferdir. *Anadolu'nun kapıları Türklere aralandı.
Malazgirt Savaşı	1071	*Anadolu'nun kapıları Türklere açıldı. *Anadolu'da İslamiyet hızla yayılmaya başladı. *Anadolu'nun Türk yurdu olma süreci başladı. *İlk Türk beylikleri dönemi başladı.
Miryokefalon Savaşı	1176	*Anadolu'ya yeniden hâkim olmak isteyen Bizans'ın çaba ve girişimleri sona erdi. *Bizans, Türkler karşısında savunmaya çekilmek zorunda kaldı. *Anadolu'nun Türk yurdu olduğu kesinleşti.

Tablodaki verilere göre,

- I. Savaşlar, aynı yüzyılda yapılmıştır.
II. Bizans'ın Anadolu'daki gücü kırılmıştır.
III. Anadolu'da hakimiyet mücadelesi yaşanmıştır.

bilgilerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I. B) I ve III. C) II ve III. D) I, II ve III.

14. Orta Asya'daki konargöçer Türklerin; pantolon, çizme, yelek, kemer, ceket ve gömlek gibi giyim eşyalarını kullandığı bilinmektedir. Türkler giysilerini koyun, kuzu ve av hayvanlarının derisi ile koyun, keçi ve deve yününden yaparlardı. İpek Yolu ticaretine önem veren Kök Türkler yünden ve deriden kumaşlar satın ipek kumaşlar aldılar.

Verilen bilgiye göre Türklerin;

- I. Savaşçı bir millettir.
- II. Hayvancılıkla uğraşmışlardır.
- III. Sanatsal faaliyetlerde gelişmişlerdir.
- IV. Ticarete önem vermişlerdir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II. B) I ve III.
C) II ve IV. D) III ve IV.

15. "Her biriniz, memlekete dair düşünüp saltanatımız devrindeki aksaklıkları tespit ediniz. Divan ve sarayınızda yerine getirmesi gerekirken, yapılmayan yahut gözümüzden kaçan durumları tespit ediniz. Ayrıca evvelki sultanların yaptıkları hâlde bizim yapamadığımız durumları tespit ediniz. Üzerinde düşünelim, bu düşünceleri hayata geçirelim ki din ve dünya işlerimiz yolunda ve yordamında devam etsin."

Sultan Melikşah'ın bu sözleri ile aşağıdakilerden hangisini amaçladığı söylenemez?

- A) Hizmetlerin kontrol edilmesini
B) Ülke sorunlarına duyarlı olunmasını
C) Halkın yönetime katılımının sağlanmasını
D) Önceki yöneticilerin eksikliklerinden ders alınmasını

16.

Bilge Kağan Yazıtının Kuzey Yüzü

İlahî göğün yarattığı Türk Bilge Kağan, bu devirde tahta çıktım. Sözlerimin tamamını dinleyin. Doğuda güneşin doğduğu yere, güneyde aydınlığın ortasına, batıda güneşin battığı yere, kuzeyde karanlığın ortasına kadar, bu sınırların içerisindeki halkın tamamı bana bağlıdır. Bu kadar halkın tamamını düzene soktum. Çin halkıyla ilişkileri düzelttim. Çinliler altını, gümüşü, ipeği, ipeklileri ihtiyaçtan fazlasıyla öylelikle verirler. Çin halkının sözleri tatlı, ipeklileri yumuşakmış. Tatlı sözle, yumuşak ipeklilerle kandırıp uzaktaki halkları bu şekilde kendilerine yaklaştırmış. Yakına yerleştikten sonra da gereken kötülüğü orada düşünürlermiş.

Bu bilgilere göre Orhun Yazıtlarında aşağıdakilerden hangisine değilmiştir?

- A) Çinlilerle ticaret yapıldığına
B) Göktanrı inancına sahip olduğuna
C) Bilge Kağan'ın devletin kurucusu olduğuna
D) Bilge Kağan'ın ülke sınırlarını genişlettiğine

17. İpek Yolu, Çin'den başlayıp Orta Asya ve Anadolu üzerinden geçerek Avrupa'ya kadar uzanan tarihin en önemli yollarından biri olmuştur. Yüzyıllar boyunca İpek Yolu üzerinde tüccarlar büyük kervanlar ile ticaret yapmış, yolculukları sırasında uğradıkları ülkelerin, şehirlerin ve köylerin yemeklerini, sanatlarını, kıyafetlerini öğrenmişlerdir. Bunun yanında İpek Yolu birçok devlete cazip gelmiş ve savaşların çıkmasına sebep olmuştur.

Parçada İpek Yolunun hangi alandaki etkilerine değinilmemiştir?

- A) Dini B) Ekonomik C) Siyasi D) Kültürel

18. Aşağıda İpek Yolu görseli verilmiştir.

Bu bilgilerden hareketle İpek Yolu ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Farklı ülke ve şehirlerden geçmektedir.
 B) Hâkimiyeti tamamen Türklerin elindedir.
 C) Üzerinde farklı ürünlerin ticareti yapılmıştır.
 D) Farklı ülkelerden tüccarlar ticaret yapmıştır.

19. İlk Türk devletlerinde ülke, Doğu ve Batı şeklinde ikiye ayrılarak iki hanedan üyesi tarafından yönetilmiştir. Daha üstün tutulan taraf olan Doğu kısmını asıl hükümdar, Batı kısmını da hükümdarın kardeşi yönetmiştir. Hükümdara devleti yönetme yetkisinin Tanrı tarafından verildiğine inanılmış ve bu yetkiye de Kut adı verilmiştir. Devlet yönetiminde hükümdara toy, kengeş, kurultay gibi danışma meclisleri yardım etmiştir.

Parçaya göre ilk Türk devletlerinin özelliklerinden hangileriyle ilgili çıkarımda bulunulabilir?

- A) Siyasi - Ekonomik
- B) Askerî - Dinî
- C) Siyasi - Kültürel
- D) Kültürel - Askerî

20. Hz. Muhammed, Mekke'de Müslümanlara karşı artan baskı ve şiddet üzerine 622 yılında Medine'ye Hicret (göç) etme kararı aldı. Medine'ye göç eden Hz. Peygamber burada Müslüman, Yahudi ve Medineli putperestleri bir araya getirerek Medine Sözleşmesi'ni yaptı. Medine Sözleşmesi'nin bazı maddeleri şunlardır:

- Müslüman ve Yahudi topluluklar barış içerisinde yaşayacaklardır.
- Medine'nin savunması birlikte yapılacaktır.
- Yahudiler dinlerini yaşamakta serbest olacaktır.
- Müslümanlar ve Yahudiler, kendileri dışında bir topluluk ile yaşanacak anlaşmazlıkta birbirlerinin yanında yer alacaktır.
- Yahudiler ve Müslümanlar arasında yaşanabilecek anlaşmazlıklarda Hz. Muhammed hakem olarak kabul edilecektir.

Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi Hz. Muhammed'in ulaşmak istediği amaçlar arasında yer almaz?

- A) Medine'de huzur ve barış ortamı oluşturmak
- B) Müslümanları Yahudilere karşı üstün kılmak
- C) Mekkelilere karşı güç birliği yapmak
- D) İç çatışmalara son vermek

Cevap anahtarına ulaşmak için karekodu okutunuz.